

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2001 vp

Hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen arpajaislaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä (HE 65/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (MmVL 13/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Janne Kaukonen, maa- ja metsätalousministeriö

- lainsäädäntöneuvos Jouni Laiho, sisäasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuomas Pöysti, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Matti Pulkkinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- tutkija Marietta Keravuori, oikeusministeriö
- johtaja Minna-Liisa Heiskanen, Hevostietokeskus
- neuvotteleva lakimies Sami Uotinen, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Ilmari Halinen, Fintoto Oy
- vt. toimitusjohtaja Matti Lakkisto, Suomen Hippos ry
- puheenjohtaja Martti Perho, Suomen Ratsastajainliitto ry
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— opetusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin perusteista, edellytyksistä ja menettelystä myönnettäessä harkinnanvaraista avustusta hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen sekä avustuksen käytöstä. Ehdotettuun lakiin otettaisiin säännök-

set myös avustuksen käytön valvonnasta ja tarkastuksista. Lisäksi laissa säädettäisiin avustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä sekä sitä koskevasta viranomaisen toimivallasta.

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa perustuslain asettamat vaatimukset sääntelyn tasosta, avustusten hakijoiden ja saajien velvoitteiden perusteista sekä turvata hyvät hallinnon takeet.

Tarkemmat säännökset avustuksen talousarvion mukaisesta hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä sekä niihin liittyvistä ehdoista voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Arpajaislakia koskevaan esitykseen sisältyy säännöksiä myös totopelien tuotoista myönnettäviin valtionavustuksiin, ja nyt annettava hallituksen esi-

tys on luonteeltaan täydentävä hallituksen esitys. Nykyinen valtionapusehdös ei täytä perustuslain vaatimusta laintasoisesta sääntelystä. Totopelien tuottojen käyttämisestä tulee säätää lailla ja arpajaislaissa esitetään niistä säädettäväksi omalla erityislailla. Ehdotetun lain käsittely liittyy arpajaislain kokonaisuudistukseen ja ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti arpajaislain kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/1999 vp). Eduskunnan perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa mainitusta hallituksen esityksestä (PeVL 23/2000 vp). Lausunnossaan valiokunta on edellyttänyt arpajaislakiehdotukseen tehtäväksi useita muutoksia, jotta ehdotus voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Muun muassa rahapelien tuotosta jaettavien avustusten palauttamisesta ja takaisinperinnästä tulee valiokunnan perustuslain 80 §:lle antaman tulkinnan mukaan säätää lailla eikä asetuksella. Myös valvontaa koskevia asetuksenantovaltuuksia on täsmennettävä niin, että toimivaltuudet ja asianosaisten velvoitteiden perusteet ilmenevät laista. Rahapeliyhteisön toiminta, johon sisältyy muun muassa ehdotuksen tekeminen tuottojen jakamisesta sekä tuotoista myönnettävien avustusten maksaminen ja käytön valvonta, on ymmärrettävä julkisena hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:n mukaisesti on tällöin lailla säädettävä oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeista rahapeliyhteisön toiminnassa. Tällöin on säädettävä ainakin hallintomenettelyistä, viranomaisen toiminnan julkisuudesta sekä viranomaisessa käytettävästä kielestä annettujen yleisten säännösten soveltamisesta rahapeliyhteisön julkisia tehtäviä tarkoittavaan toimintaan.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta hallitus on antanut eduskunnalle nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen lisäksi myös toisen esityksen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liitty-

viksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 197/1999 vp) täydentämisestä (HE 75/2001 vp). Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi totopelien tuotoista myönnettävistä avustuksista. Hallituksen esitys HE 75/2001 vp koskee raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön tuotoista myönnettäviä avustuksia. Saadun selvityksen mukaan molemmat lakiehdotukset on valmisteltu siten, että niissä on otettu huomioon samanaikaisesti eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä valtioavustuslaiksi ja laiksi valtion talousarviosta annetun lain 7 c §:n muuttamisesta (HE 63/2001 vp) ehdotetut muun muassa yleisen harkinnanvaraisen valtionavustuksen hakemista, maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevat keskeiset säännökset. Nämä sääntelyehdotukset ovat kaikissa kolmessa hallituksen esityksessä keskeisiltä osiltaan keskenään yhdenmukaiset.

Hallintovaliokunta pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena hallituksen omaksumaa perusratkaisua totopelien tuotoista myönnettävien avustuksien kokonaisvaltaisen sääntelyn erillisyydestä valtionavustuksia koskevaan yleiseen säädökseen nähden muun muassa totopelien tuottojen ja niiden jakomekanismin erityispiirteiden vuoksi.

Hallintovaliokunta toteaa, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi ovat totopelien tuottoihin perustuvien avustusten osalta menettelylliset säännökset perustuslaki-

valiokunnan edellyttämällä tavalla säädetty lain tasolla.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Tehtäviä hoitava viranomainen. Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaa maa- ja metsätalousministeriö. Esiityksen mukaan tehtävien hoitamista varten ministeriö voi asettaa hevostalousneuvottelukunnan. Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, kokoontumisesta, päätösvaltaisuudesta ja muista teknisluonteisista seikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossa todetaan, että tällä hetkellä hevostalousneuvottelukunnasta säädetään asetuksella (17/1996). Korostaen neuvottelukunnan merkitystä maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että säännös neuvottelukunnan asettamisesta otetaan lakiin velvoittavana. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen 2 §:n muuttamista maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossa tavoitellulla tavalla.

4 §. Keskusjärjestölle myönnettävien avustusten käyttötarkoitukset. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 kohtaan lisättäväksi tutkimustoiminnan myönnettävien avustusten käyttötarkoitusten piiriin. Hevosalan kotimaisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että se voi käyttää laaja-alaisesti korkeatasoista eri yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa olevaa osaamista hyväkseen. Perinteisen eläinlääketieteellisen sekä ravitsemus- ja jalostustutkimuksen lisäksi tarvitaan alan kehityksen kannalta muun muassa tutkimusta hevostalouden kannattavuudesta, ympäristökysymyksistä sekä sairauksien ennaltaehkäisystä ja eläinsuojelusta. On myös tärkeää, että tutkimusryhmät ovat riittävän suuria ja poikkitieteellisiä.

30 §. Muutoksenhaku. Toisin kuin raha-automaaattivastuksia (HE 75/2001 vp) ja valtionavustuksia (HE 63/2001 vp) koskevissa lakiehdotuksissa, tässä esityksessä ei ole pakollista itseoikaisumenettelyä ennen kuin ministeriön päätökseen saa 30 §:n nojalla hakea muutosta. Itseoikaisumenettely ei ole välttämätön, mutta se saattaa nopeuttaa oikeusturvan saantia. Valiokunta ehdottaa 30 §:ään otettavaksi oikaisumenettelyä koskevan säännöksen.

Päätösehdotus
Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2, 4 ja 30 § muutettuina seuraavasti:

2 §

Tehtäviä hoitava viranomainen

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaa maa- ja metsätalousministeriö. *Neuvoa-antavana elimenä tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen liittyvissä asioissa toimii ministeriön yhteydessä sen asettama hevostalousneuvottelukunta.* Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä, toimikaudesta, kokoonpanosta, kokoontumisesta, päätösvaltaisuudesta ja muista teknisluonteisista seikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Keskusjärjestölle myönnettävien avustusten käyttötarkoitukset

Hevosjalostus- ja raviurheilujärjestöjen keskusjärjestölle ja ratsastusurheilujärjestöjen keskusjärjestölle voidaan myöntää avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

1) neuvontaan, tiedottamiseen, koulutukseen, tutkimus- ja kehittämistoimintaan, ohjaamiseen, valvontaan sekä kansainväliseen kilpailutoimintaan;

(2—7 kohta kuten HE)

30 §

Muutoksenhaku

Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Ministeriön päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus tehdään maa- ja metsätalousministeriölle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa valittamalla hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. (Uusi 2 mom.)

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Pertti Turtiainen /vas
jäs. Nils-Anders Granvik /r (osittain)
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Paula Lehtomäki /kesk

Kirsi Ojansuu /vihr (osittain)
Heli Paasio /sd
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd (osittain)
Jari Vilén /kok (osittain)
vjäs. Pekka Nousiainen /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.